

OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

Podstawy dydaktyki polonistycznej (SYLABUS ZMODERNIZOWANY)

I. Informacje ogólne

1. Nazwa modułu kształcenia: **Podstawy dydaktyki polonistycznej**
2. Kod modułu kształcenia 03-PDP-21PDL
3. Rodzaj modułu kształcenia – specjalizacyjny, obowiązkowy
4. Kierunek studiów – filologia polska
5. Poziom studiów – I
6. Rok studiów (jeśli obowiązuje) - II
7. Semestr – zimowy
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin - 30 h ćw.
9. Liczba punktów ECTS - 2
10. Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy, adres e-mail wykładowcy (wykładowców) / prowadzących zajęcia: Maria Kwiatkowska-Ratajczak, prof. zw. dr hab., marysiak@amu.edu.pl
11. Język wykładowy – język polski

II. Informacje szczegółowe

1. Cel (cele) modułu kształcenia:
 - przekazanie niezbędnej wiedzy dotyczącej podstaw dydaktyki ogólnej w relacji do metodyki nauczania języka polskiego,
 - stworzenie ram pojęciowych dla zagadnień podejmowanych na ćwiczeniach z zakresu metodyki nauczania języka polskiego oraz dla pogłębiania wiedzy i rozwijania umiejętności praktycznych przyszłych nauczycieli,
 - rozwijanie świadomości interdyscyplinarnego charakteru wiedzy z zakresu dydaktyki, określenie jej związków z pedagogiką, psychologią, socjologią, literaturoznawstwem i językoznawstwem,
 - zapoznanie z podstawowymi pracami z zakresu dydaktyki i najważniejszymi tendencjami we współczesnych badaniach i teoriach dydaktycznych,
 - ćwiczenie umiejętności przekładania wiedzy o nauczaniu na konkretne propozycje rozwiązań edukacyjnych.
2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych: brak wstępnych wymagań.
3. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dla modułu kształcenia i odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów:

Symbol efektów kształcenia*	Po zakończeniu modułu (przedmiotu) i potwierdzeniu osiągnięcia efektów kształcenia student potrafi:	Odniesienie do efektów kształcenia dla kierunku studiów [#]
PDP_01	wykazać się wiedzą na temat tożsamości dydaktyki polonistycznej	PL_W05, PL_W06, PL_U01, PL_U06, PL_U17, PL_K02, PL_K07
PDP_02	scharakteryzować współczesne koncepcje edukacyjne i ich związek z filozofią nauczania	PL_W01, PL_W03, PL_W08, PL_U04, PL_U09, PL_U12, PL_K05, PL_K09

PDP_03	wyjaśnić relacje między wiedzą o uczniu a procesem nauczania języka polskiego	PL_W17, PL_W19, PL_U04, PL_U05, PL_U21, PL_K02, PL_K03,
PDP_04	wyjaśnić relacje między wiedzą o przedmiocie a procesem nauczania języka polskiego	PL_W01, PL_W09, PL_W15, PL_W17, PL_U05, PL_U17, PL_K03, PL_K06
PDP_05	scharakteryzować strategie dydaktyczne i polonistyczne metody nauczania	PL_W03, PL_W06, PL_U07, PL_U17, PL_K08, PL_K09
PDP_06	wyjaśnić znaczenie i funkcje czytania ze zrozumieniem, kontekstów i środków dydaktycznych w edukacji polonistycznej	PL_W04, PL_W14, PL_U08, PL_U12, PL_U17, PL_K06
PDP_07	scharakteryzować polonistyczne koncepcje kształcenia językowego	PL_W09, PL_W11, PL_W12, PL_W19, PL_U07, PL_U12, PL_U13, PL_K03, PL_K06
PDP_08	wyjaśnić mechanizmy wprowadzania pojęć oraz stosować terminologię z zakresu dydaktyki ogólnej i dydaktyki polonistycznej	PL_W02, PL_W16, PL_W19, PL_U07; PL_K08, PL_K12

4. Treści kształcenia

Nazwa modułu kształcenia: Podstawy dydaktyki polonistycznej		
Symbol treści kształcenia*	Opis treści kształcenia	Odniesienie do efektów kształcenia modułu [#]
TK_01	Tożsamość dydaktyki polonistycznej, <ul style="list-style-type: none"> – dydaktyka ogólna a dydaktyki szczegółowe, – metody badań dydaktycznych, – swoistość metodyki języka polskiego - subdyscyplina polonistyczna i psychologiczno-pedagogiczna. 	PDP_01
TK_02	Filozofia nauczania a edukacja polonistyczna, <ul style="list-style-type: none"> – systemy dydaktyczne – tradycyjny, progresywny, współczesny, antypedagogika, – edukacja kulturowa, – podmiotowość i przedmiotowość w edukacji, – filozofia nauczania języka polskiego a rola nauczyciela i ucznia. 	PDP_02, PDP_03
TK_03	Nauczanie - sztuka inspirowana wiedzą, <ul style="list-style-type: none"> – wewnętrzna teoria nauczania, – rola refleksyjnej praktyki, 	PDP_03, PDP_04

	<ul style="list-style-type: none"> – wymiary przedmiotu „język polski”, – uwarunkowania wpływające na proces kształcenia – wiedza o literaturze i języku, zasady dydaktyczne i wiedza z zakresu metodyki, wiedza z zakresu psychologii i pedagogiki, kontekst kulturowo-społeczny. 	
TK_04	<p>Język jako narzędzie pracy nauczyciela a kształcenie językowe na lekcjach języka polskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – uwarunkowania edukacji lingwistycznej - ogólnokulturowe, środowiskowe, edukacyjne, instytucjonalne, psychologiczne, – nauka o języku czy nauka języka, – kompetencja językowa i komunikacyjna, – wychowanie językowe. 	PDP_01, PDP_05, PDP_07, PDP_08
TK_05	<p>Strategie oraz metody nauczania i ich rola w projektowaniu lekcji języka polskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – strategie nauczania, – metody ogólnodydaktyczne i ich klasyfikacje, – dydaktyka ogólna a polonistyczne metody nauczania związane z kształceniem literacko-kulturowym i językowym, – audiowizualność i multimedia a metody nauczania. 	PDP_05, PDP_07, PDP_08
TK_06	<p>Czytanie ze zrozumieniem – istota, funkcje i sposoby wprowadzania,</p> <ul style="list-style-type: none"> – czytanie ze zrozumieniem jako umiejętność ponadprzedmiotowa, – funkcja czytania ze zrozumieniem na lekcjach języka polskiego, – struktura zadań – pozioma (linearna) i pionowa (taksonomiczna), – zadania zamknięte, zadania otwarte, zadania kotwiczące. 	PDP_01, PDP_03, PDP_07, PDP_08
TK_07	<p>Wprowadzanie i uczenie pojęć na lekcjach języka polskiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – termin a pojęcie, – wiedza konceptualna i proceduralna, – wprowadzanie pojęć w edukacji polonistycznej jako problem metodyczny. 	PDP_03, PDP_05, PDP_07, PDP_08

TK_08	<p>Motywacja i motywowanie w edukacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> – teorie uczenia się a model umysłu ucznia rozpowszechniony wśród teoretyków edukacji, nauczycieli, rodziców i uczniów: teoria uczenia się przez naśladowanie; teoria uczenia się przez poznawanie reguł, zasad; teoria uczenia się przez wymianę intersubiektywną; teoria uczenia się przez dialog z tradycją i kulturą, – teoria inteligencji wielorakich Howarda Gardnera, – kształcenie jednolite a kształcenie zróżnicowane. 	PDP_01, PD_02, PDP_03, PD_07
TK_09	<p>Podręcznik jako narzędzie kształcenia kompetencji kulturowej i językowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> – podręczniki do języka polskiego – budowa, funkcje, kryteria oceny podręczników: merytoryczne, dydaktyczne, edytorskie, – podręcznik w rzeczywistości XXI wieku. 	PDP_02, PDP_03, PDP_04, PDP_06
TK_10	<p>Konteksty w interpretacji tekstu literackiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – czytanie a konteksty: założenia i sposób wprowadzania, obligatoryjne funkcje kontekstów, fakultatywne funkcje kontekstów, – funkcje czytania ze zrozumieniem w kształceniu polonistycznym a zadania otwierające lub zamykające cykl zajęć, – konteksty pozatekstowe i ich rola w edukacji. 	PDP_06, PDP_08

* np. TK_01, TK_02, ...

np. KHT_01 – kod modułu kształcenia wg tabeli w pkt. II 3

5. Zalecana literatura:

- Arends R: *Uczymy się nauczać*, WSiP, Warszawa 1998.
- Chrząstowska B.: *Przedmiot, podmiot i proces. Szkice z metodyki kształcenia polonistycznego*, Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, Poznań 2009.

- *Innowacje i metody. W kregu teorii i praktyki.* Podręcznik akademicki dydaktyki kształcenia polonistycznego, pod red. M. Kwiatkowskiej-Ratajczak, Wydawnictwo Naukowe UAM, T.1, Poznań 2011.
- Okoń. W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003.
- *Sztuka nauczania.* T.1 – *Czynności nauczyciela*, pod red. K. Kruszewskiego, T.2.- *Szkoła*, pod red. K. Konarzewskiego, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- Spitzer M.: *Jak uczy się mózg.* Wydawnictwo Naukowe PWN i Dolnośląska Szkoła Wyższa Edukacji TWP, Warszawa 2007.
- Żylińska M.: *Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi.* Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2013.

6. Informacja o przewidywanej możliwości wykorzystania b-learningu

7. Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium, itp

III. Informacje dodatkowe

1. Odniesienie efektów kształcenia i treści kształcenia do sposobów prowadzenia zajęć i metod oceniania

Nazwa modułu (przedmiotu):			
Symbol efektu kształcenia dla modułu *	Symbol treści kształcenia realizowanych w trakcie zajęć [#]	Sposoby prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych efektów kształcenia	Metody oceniania stopnia osiągnięcia założonego efektu kształcenia ^g
Student potrafi: PDP_01 wykazać się wiedzą na temat tożsamości dydaktyki polonistycznej	TK_01, TK_04, TK_06, TK_08	Analiza relacji między: - wiedzą nabytą przez doświadczenie a poznaną w sytuacjach formalnych; - metodami badań dydaktycznych a urzeczywistnianiem refleksyjnej praktyki nauczania. Porządkowanie pojęć dotyczących dydaktyki ogólnej i szczegółowej. Przekładanie wiedzy z zakresu psychologii i dydaktyki ogólnej na język dydaktyki szczegółowej.	Ocena przygotowania studentów do udziału w zajęciach oraz poziomu opracowanych przez nich: - indywidualnych zadań cząstkowych, - prac wykonanych w zespołach tematycznych, - komentarzy objaśniających wpływ wiedzy teoretycznej na zaprojektowane działania dydaktyczne (praktyczne).
PDP_02 scharakteryzować współczesne koncepcje edukacyjne i ich związek z filozofią nauczania	TK_02, TK-08, TK_09	Porównywanie systemów dydaktycznych i powiązanej z nimi filozofii nauczania. Analizowanie relacji między przymusem a sferami edukacyjnej wolności. Określanie roli standardów	

		przedmiotowych i podmiotowych w procesie kształcenia.
<p>PDP_03</p> <p>wyjaśnić relacje między wiedzą o uczeniu a procesem nauczania języka polskiego</p>	<p>TK_02,TK_03,TK_06,TK_07, TK_08, TK_09</p>	<p>Analiza uwarunkowań wpływających na edukację polonistyczną.</p> <p>Prezentacja ogólnodydaktycznych zasad nauczania.</p> <p>Określanie kryteriów uznania ucznia za zdolnego w nawiązaniu do współczesnych teorii edukacyjnych, psychologicznych i badań nad neurologicznymi aspektami procesu uczenia się.</p> <p>Rozpoznawanie zależności między:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształceniem jednolitym i zróżnicowanym a teorią inteligencji wielorakich, - rozwijaniem zdolności a samokształceniem.
<p>PDP_04</p> <p>wyjaśnić relacje między wiedzą o przedmiocie a procesem nauczania języka polskiego</p>	<p>TK_03,TK_09</p>	<p>Rekonstrukcja wewnętrznej teorii nauczania.</p> <p>Określanie zależności między wymiarami przedmiotu.</p> <p>Rozpoznawanie powiązań między zasadami dydaktycznymi a organizacją procesu nauczania.</p>
<p>PDP_05</p> <p>scharakteryzować strategie dydaktyczne i polonistyczne metody nauczania</p>	<p>TK_04, TK_05, TK_07</p>	<p>Analiza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - istoty metodycznej funkcji tekstu, - relacji między strategiami ogólnodydaktycznymi a metodami pracy na lekcjach języka polskiego. <p>Rozpoznanie swoistości metod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ukierunkowanych na nabycie sprawności analitycznych,

		<p>- związanych z kształceniem sprawności językowych, - aktywizujących i technik audiowizualnych.</p> <p>Analiza relacji między metodami dydaktycznymi a metodologiami polonistycznymi.</p>
<p>PDP_06</p> <p>wyjaśnić znaczenie i funkcje czytania ze zrozumieniem, kontekstów i środków dydaktycznych w edukacji polonistycznej</p>	<p>TK-06, TK_09, TK_10</p>	<p>Nazywanie poziomów rozumienia tekstu.</p> <p>Rozpoznawanie znaczenia linearnej i taksonomicznej struktury zadań sprawdzających rozumienie tekstu.</p> <p>Rozróżnianie znaczenia zadań zamkniętych, otwartych i kotwiczących w procesie nauki rozumienia tekstu.</p> <p>Opracowanie katalogu polonistycznych metod sprawdzania rozumienia tekstu.</p> <p>Rozpoznawanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relacji między warstwą merytoryczną – dydaktyczną i edytorską podręczników szkolnych, - roli pomocy tradycyjnych i e-podręczników - relacji między e-learningiem a lekcją „na żywo”. <p>Porównywanie czytania przez konteksty oraz czytania kontekstowego.</p> <p>Rozpoznawanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodzajów i funkcji kontekstów wprowadzanych w procesie dydaktycznym, - roli kontekstów międzytekstowych i pozatekstowych w procesie interpretacji szkolnej.

<p>PDP_07</p> <p>scharakteryzować polonistyczne koncepcje kształcenia językowego</p>	<p>TK_04, TK_05, TK_06, TK_07, TK_08</p>	<p>Określanie uwarunkowań szkolnej edukacji lingwistycznej.</p> <p>Rozpoznawanie relacji między kształceniem językowym a kształtowaniem kompetencji językowej.</p> <p>Odróżnianie funkcjonalności w obrębie systemu języka i w konkretnej sytuacji komunikacyjnej.</p> <p>Określanie proporcji między konieczną w edukacji świadomością językową, kompetencją językową, prawnością użycia języka.</p> <p>Nazywanie związków i zależności między wychowaniem językowym a aksjologicznym wymiarem kształcenia językowego.</p>
<p>PDP_08</p> <p>wyjaśnić mechanizmy wprowadzania pojęć i stosować terminologię z zakresu dydaktyki polonistycznej</p>	<p>TK_04, TK_05, TK_06, TK_07, TK_10</p>	<p>Rozróżnianie zależności między terminem a pojęciem.</p> <p>Określanie roli wiedzy konceptualnej i proceduralnej w procesie kształtowania pojęć.</p> <p>Analiza roli dedukcji i indukcji w procesach transmisji wiedzy i nauki myślenia.</p> <p>Rozpoznawanie i nazywanie mechanizmów wprowadzania pojęć w edukacji polonistycznej i procesie kształcenia nauczycieli.</p>

Zaleca się podanie przykładowych zadań (pytań) służących ocenie osiągnięcia opisanych efektów kształcenia.

I. Zadania indywidualne - przykładowe:

- Nie ma jednej, powszechnie obowiązującej filozofii nauczania – sposób jej definiowania zależy od rozumienia edukacji. Myśląc o jej istocie warto...
Odwołując się do konkretnej filozofii nauczania, przedstaw swoje poglądy dotyczące pracy w szkole.
 - Proszę opracować zestaw zadań służących realizacji wybranego zagadnienia z zakresu wychowania językowego (na wybranym etapie edukacji).
- II. Praca w zespołach (2-3 osoby) – zadania przykładowe:
- Proszę opracować 3 pytania (wraz ze związanymi z nimi oczekiwanymi) podsumowujące zajęcia dotyczące tożsamości dydaktyki i rekonstruujące podejmowane na nich najważniejsze zagadnienia:
 - ✓ pytanie – odtworzenie wiedzy,
 - ✓ pytanie – wybór poprawnej odpowiedzi,
 - ✓ zadanie z lukami do uzupełnienia.
 - Na podstawie celowo wybranego tekstu literackiego (całości lub fragmentu) proszę przedstawić pomysł dydaktyczny na wprowadzenie pojęcia **komizm**. W opisie pomysłu należy uwzględnić:
 - ✓ typ/typy komizmu (charakterów, sytuacyjny, językowy);
 - ✓ indukcyjny sposób wprowadzania pojęć;
 - ✓ powiązanie wiedzy konceptualnej z proceduralną;
 - ✓ powiązanie wprowadzanego pojęcia z analizą i interpretacją tekstu.
- III. Przykładowe pytania testowe:
- Wymień zasady pracy dydaktycznej, omów dwie spośród nich.
 - Scharakteryzuj zależności między strategiami ogólnodydaktycznymi a polonistycznymi metodami pracy.
 - Przedstaw kryteria oceny podręczników do języka polskiego.

2. Obciążenie pracą studenta (punkty ECTS)

Nazwa modułu (przedmiotu):	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności *
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	30
Godziny konsultacji	2
Merytoryczne przygotowanie do zajęć zgodnie z zaleceniami prowadzącego	8
Lektura literatury przedmiotu	10
Realizacja ćwiczeń/zadań indywidualnych i grupowych	10
SUMA GODZIN	60
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA MODUŁU (PRZEDMIOTU)	2

* Godziny lecyjne, czyli 1 godz. oznacza 45 min.

Praca własna studenta – przykładowe formy aktywności: (1) przygotowanie do zajęć, (2) opracowanie wyników, (3) czytanie wskazanej literatury, (4) napisanie raportu z zajęć, (5) przygotowanie do egzaminu,...

3. Sumaryczne wskaźniki ilościowe

- a) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich

- b) Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak zajęcia laboratoryjne i projektowe

4. Kryteria oceniania

Na ocenę końcową składają się:

- 1 indywidualne zadanie zaliczeniowe dotyczące wybranego przez studenta zagadnienia;
- 1 zespołowo przygotowane zadanie zaliczeniowe dotyczące wybranego przez 2, 3-osobowe zespoły studenckie zagadnienia;
- poziom merytoryczny powyżej wskazanych 2 zadań;
- znajomość zagadnień z zakresu treści kształcenia (ujawniana zarówno w pracach indywidualnych, jak i zespołowych w postaci pisemnych komentarzy objaśniających związki teorii i praktyki) oraz teście końcowym.

Ocena	Oczekiwania merytoryczne i dydaktyczne, które student powinien spełnić:
5,0	- zadania zaliczeniowe w pełni poprawne pod względem dydaktycznym, merytorycznym i językowym; - czytelna, celowa i w pełni sfunkcjonalizowana koncepcja realizacji proponowanych rozwiązań; - bardzo dobra znajomość zagadnień teoretycznych i zalecanych lektur widoczne w odpowiedziach testowych oraz w sposobie wykonania zadań i w ich komentarzu.
4,0	- zadania zaliczeniowe poprawne pod względem dydaktycznym, merytorycznym i językowym (dopuszczalne sporadyczne usterki); - czytelna koncepcja realizacji proponowanych rozwiązań – dopuszczalne są sporadyczne naruszenia spójności i funkcjonalności proponowanych działań; - dobra znajomość zagadnień teoretycznych i zalecanych lektur widoczne w odpowiedziach testowych oraz w sposobie wykonania zadań i w ich komentarzu.
3,0	- zadania zaliczeniowe poprawne pod względem dydaktycznym, merytorycznym i językowym (ewentualne błędy/usterki metodyczne lub merytoryczne nie wypaczają założonych w zadaniu celów); - czytelna koncepcja realizacji proponowanych rozwiązań – dopuszczalne są usterki metodyczne, np. naruszenie spójności, naruszenie wymogu funkcjonalności niewypaczające jednak założonych celów dydaktycznych; operowanie zbyt trudnym lub zbyt kolokwialnym słownictwem; - dostateczna znajomość zagadnień teoretycznych i sporadyczne wykorzystanie zalecanych lektur widoczne w odpowiedziach testowych oraz w sposobie wykonania zadań i w ich komentarzu.
2,0	Student nie spełnia kryteriów oceny dostatecznej.